

Kúria

ítélete

Az ügy száma: Bfv.II.780/2016/4.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: . Molnár Gábor Miklós a tanács elnöke, Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda bíró

Az eljárás helye:

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2016. október 5.

Az ügy tárgya: lopás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): fk. **I. r. terhelt** és társa

Első fok: ödöllői Járásbíróság 5.Fk.672/2014/47. ítélet, 2016. március 18. tárgyalás

Másodfok: -

Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: ügyész

Az indítvány iránya: terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a lopás büntette és más bűncselekmények miatt fk. I. r. terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a Pest Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Gödöllői Járásbíróság 5.Fk.672/2014/47. számú ítéletét fk. **I. r. terhelt** tekintetében annyiban változtatja meg, hogy mellőzi a pénzbüntetést és az annak esetleges átváltoztatására vonatkozó rendelkezést.

Egyebekben a megtámadott határozatot fk. **I. r. terhelt** tekintetében hatályában fenntartja.

Elrendeli az fk. **I. r. terhelt** részére a pénzbüntetés címén esetlegesen befizetett összegnek a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt történő visszatérítését.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Gödöllői Járásbíróság a 2016. március 18. napján tartott tárgyaláson meghozott, kihirdetett és fellebbezés hiányában aznap jogerős 5.Fk.672/2014/47. számú ítéletével megszüntette az fk. **I. r.**

terhelttel szemben a Gödöllői Járásbíróság 1.Bk.49/2013/2. számú végzésével kiszabott 1 év próbára bocsátást. Az fk. I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli társtettesként elkövetett lopás vétségében [2012. évi C. törvény (Btk.) 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bb) és bf) pont] és 1 rendbeli társtettesként elkövetett lopás büntetében [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bb) pont, (4) bekezdés b) pont].

- [2] Ezért őt - ezen bűncselekmények és a próbára bocsátással érintett 1 rendbeli társtettesként elkövetett lopás vétségének kísérlete miatt halmazati büntetésül - 1 év 6 hónap, végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett fk. fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 100 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 100.000 forint pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy a felfüggesztés próbaideje alatt pártfogó felügyelet alatt áll. Rendelkezett továbbá az esetleges feltételes szabadságra bocsáthatóságról, a pénzbüntetés esetleges átváltoztatásáról és egyéb járulékos kérdésekről.
- [3] **II.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a Pest Megyei Főügyészség nyújtott be Fk.1865/2014/2. szám alatt felülvizsgálati indítványt az fk. I. rendű terhelt javára a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának II. fordulatát megjelölve: a pénzbüntetésnek a büntetőjog szabályának megsértésével történt kiszabása miatt; az alapítélet megváltoztatásával a pénzbüntetés mellőzése érdekében.
- [4] A megyei főügyészség indokai szerint, ha megfelelő jövedelme vagy vagyona van, pénzbüntetésre kell ítélni azt, akit haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélnék [Btk. 50. § (2) bekezdés], továbbá fiatalkorúval szemben pénzbüntetést akkor lehet kiszabni, ha önálló keresete, jövedelme vagy megfelelő vagyona van [Btk. 113. § (1) bekezdés]. Csakhogy az ítélet szerint az fk. I. rendű terheltnek „Jelenleg nincs jövedelme és vagyona sem”. Ezért a pénzbüntetés kiszabására anyagi jogi szabálysértéssel került sor.
- [5] A Legfőbb Ügyészség az Fk.Bf.713/2016. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaposnak találta (helyesen: fenntartotta).
- [6] A Legfőbb Ügyészség szerint fiatalkorú terhelt esetében a pénzbüntetés kiszabásának általános feltétele, hogy önálló keresete, jövedelme vagy megfelelő vagyona legyen. Ez felnőtt korú terhelt esetében nem általános feltétel, mert a Btk. 50. § (1) bekezdése szerinti helyzetben nem, míg a (2) bekezdés szerinti helyzetben már feltétel, hogy a terheltnek megfelelő jövedelme vagy vagyona legyen. Ezért a Btk. 50. § (2) bekezdése és a Btk. 113. § (1) bekezdése akként találkozik, hogy: a fiatalkorú esetében a kereset (jövedelem) akkor önálló, ha rendszeresen saját forrásból, vagyis állandó munkaviszonyból vagy folyamatos alkalmi munkából származik, és akkor megfelelő, ha a pénzbüntetést - a saját, illetve eltartottjai létfenntartásának veszélyeztetése nélkül - akár részletekben is képes megfizetni; a vagyonnak pedig kizárólagos tulajdonában állónak, értéket képviselőnek és végrehajtás alá vonhatónak kell lennie.
- [7] A Legfőbb Ügyészség hivatkozott az I. rendű fk. terhelt 2015. április 9-i tárgyaláson tett nyilatkozatára, miszerint „ittthon nincs jövedelem, külföldön dolgozok, ott havi 560 font (225.000 forint) a jövedelem. Vagyonom nincs.” Ennek kapcsán vizsgálta, hogy az alapítéletnek a személyi körülmények között rögzített nemleges jövedelemre vagy vagyonra vonatkozó megállapítása a felülvizsgálati eljárásban irányadó és nem támadható tényállás része-e [Be. 423. § (1) bekezdés]. Úgy látta, hogy „A felülvizsgálati eljárásban támadhatatlan tényállásnak - a Be. 258. § (3) bekezdésének az ítélet indokolása kötelező tartalmára vonatkozó felsorolásából kitűnően - az ügydöntő határozatban foglalt ún. történeti tényállás és a személyi körülmények tekintetében rögzített azok a tények tekintendők, amelyekre nézve a bíróság bizonyítást folytatott le, s amelyeket esetlegesen a bizonyítékok mérlegelésével állapított meg. Egyebekben - a Be. 258. §-a (3) bekezdésének b) pontjából következően - a személyi körülmények tényei a tényállásnak nem részei.”
- [8] A Legfőbb Ügyészség bemutatta, hogy a BH 2010.324. számú döntés értelmében a megállapított jövedelmi, vagyoni tények a felülvizsgálati eljárásban megtámadhatatlan irányadó tényállás részét

képezik, ami a Legfelsőbb Bíróságot akkor is köti, ha megalapozatlanul kerültek rögzítésre. Ezzel szemben a Kúria Bfv.III.310/2015/5. számú határozata szerint a megállapított jövedelmi, vagyoni tények nem részei az ún. történeti tényállásnak, s ezért iratellenességük esetén felülvizsgálhatóak.

- [9] A Legfőbb Ügyészség arra az álláspontra jutott, hogy „a jövedelem (vagy vagyon) meglétének, sőt megfelelőségének tisztázása nem csupán a fiataloké, hanem a felnőtt korú elkövetők esetében is a bizonyítás körébe tartozik”. A felülvizsgálat során az irányadó tényállás keretében annak kiegészítése vagy helyesbítése az iratok tartalma vagy felvett bizonyítás útján nem lehetséges.
- [10] Ezért a támadott határozat tanácsulésen történő megváltoztatásával a pénzbüntetés mellőzését indítványozta.
- [11] **III. A felülvizsgálati indítvány alapos.**
- [12] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen (alapítélet) a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának második fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha - a bűncselekmény törvénysértő minősítésén túl - a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki [vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetve a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel].
- [13] A Kúria abból indult ki, hogy a Be. - az ítélet és az ügydöntő végzés indokolásának tartalmát meghatározó - 258. § (3) bekezdésének b) pontja a vádlott személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket, a vádlott korábbi büntetéseire vonatkozó adatokat, míg c) pontja a bíróság által megállapított tényállást jelöli meg.
- [14] A büntetőeljárás törvény nem ad meghatározást arra, hogy mit ért személyi körülmények alatt.
- [15] A Be. 117. § (1) bekezdésének 1. mondata szerint a terhelt kihallgatása előtt meg kell állapítani a személyazonosságát, ennek érdekében meg kell kérdezni a terhelt nevét, születési nevét, korábbi nevét, születési idejét és helyét, anyja nevét, lakóhelyének és tartózkodási helyének címét, az értesítési címét, a személyazonosító okmánya számát és az állampolgárságát. Ezek az adatok képezik a személyi adatok körét.
- [16] A Be. 117. § (3) bekezdésének 1. mondata alapján a terhelt kihallgatása a foglalkozására, munkahelyére, iskolai végzettségére, családi, kereseti és vagyoni körülményeire, továbbá a korábbi büntetésére és az eljárás tárgyától függően a katonai rendfokozatára, a címzetes rendfokozatára és a kitüntetéseiire vonatkozó kérdésekkel kezdődik. Ezt az adatkört tekinti az ítélezési gyakorlat személyi körülményeknek.
- [17] Tehát a terhelt személyi - köztük a kereseti és vagyoni - körülményei és a korábbi büntetéseire vonatkozó adatok [Be. 258. § (3) bekezdés b) pont], valamint a (történeti) tényállás [Be. 258. § (3) bekezdés c) pont] látszólagosan elkülönülnek egymástól.
- [18] A Legfőbb Ügyészség - bár nem hivatkozott rá, de nyilvánvalóan - a Kúria BH 2015.30. számú döntéséből a Be. 258. § (3) bekezdés b) és c) pontjai ismertetése után megfogalmazottakra támaszkodott: „[14] Ebből az következik, hogy a személyi körülmények tényei, valamint a korábbi büntetések adatai nem részei a tényállásnak, ehhez képest a felülvizsgálati eljárásban érinthetetlennek kizárólag az ügydöntő határozatban foglalt ún. történeti tényállás, illetőleg a személyi körülményekre vonatkozó azon tények tekintendők, melyekre nézve a bíróság bizonyítást folytatott le, s amelyeket adott esetben a bizonyítékok mérlegelésével állapított meg. A korábbi elítéléseket és a büntetések kiállítását érintő adatok ezzel szemben objektívek, mérlegelő tevékenységet nem, hanem mindössze regisztrációt igényelnek, ezért - feltéve, hogy (mint a jelen ügyben is) az iratokban fellelhetők lévén, azokról a bíróságnak hivatalos tudomása volt - a felülvizsgálati eljárásban akkor is figyelembe vehetők és pótolhatók, ha azokat az ügydöntő határozat indokolása nem tartalmazza.”
- [19] A Kúria jelen ügyben eljáró tanácsa is osztja a BH 2015.30. számú döntés szerinti konklúziót, mely szerint a korábbi elítélésre, a büntetések kiállítására vonatkozó adatok nem részei a felülvizsgálati eljárásban is irányadó, s ezért támadhatatlan tényállásnak. A korábbi büntetések (és azok kiállításának) adatait ugyanis közhitelű nyilvántartás tartalmazza, azok ily módon valóban

regisztrációra, másként fogalmazva mintegy átemelésre kerülnek az ügydöntő határozatba.

- [20] A személyi körülmények tényei azonban természetüknél fogva egyezést mutatnak a (történeti) tényállás tényeivel, miután egyaránt hivatalból bizonyítandóak [Be. 75. § (1) bekezdés 1. mondat], s ebből következően a terhelt vallomástétel megtagadásában álló hallgatása sem mentesíti a bíróságot a bizonyítási kötelezettség alól.
- [21] Mindezek alapján - összhangban a BH 2015.30. számú döntéssel - kimondható, hogy a felülvizsgálati eljárásban irányadó, s ezért nem támadható tényállás alatt az ún. történeti tényeknek és a terhelt ugyancsak bizonyítást igénylő személyi - ideértve a jövedelmére (keresetére) és vagyonára vonatkozóakat is - körülményeinek együttesét kell érteni.
- [22] Ennek megfelel a Legfőbb Ügyészség által hivatkozott BH 2010.324. számú döntés álláspontja, míg a Bfv.III.310/2015/5. számú végzésben rögzített álláspont már nem.
- [23] A jelen ügyre vetítve a Kúriát - hiszen a felülvizsgálati eljárásban a támadott ügydöntő határozatban megállapított tényállás abban az esetben is irányadó, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.), vagyis attól függetlenül irányadó, hogy az adott tényállás megalapozott-e vagy sem (BH 2010.324. ind.) - köti az ítélet azon megállapítása, hogy az fk. I. rendű terheltnek „Jelenleg nincs jövedelme és vagyona sem” (lásd. 3. oldal I. pont 2. bekezdés), vagyis figyelmen kívül marad, hogy az fk. I. rendű terhelt miként nyilatkozott a jövedelmi (kereseti), vagyoni körülményeire.
- [24] A Kúria a jelen ügyben a jövedelem (kereset) és vagyon hiányában már nincs abban a helyzetben, illetőleg merőben szükségtelen, hogy ezen személyi körülmények kapcsán az önállóság és a megfeleléség kérdéseit taglalja.

Az indítvány elvi tartalma

- [25] A felülvizsgálati eljárásban támadhatatlan tényállásnak az ügydöntő határozatban foglalt ún. történeti tényállás és a személyi körülmények tekintetében rögzített azok a tények tekintendők, amelyekre nézve a bíróság bizonyítást folytatott le, s amelyeket esetlegesen a bizonyítékok mérlegelésével állapított meg.

A döntés elvi tartalma

- [26] I. A felülvizsgálati eljárásban irányadó, s ezért nem támadható tényállás alatt az ún. történeti tényeknek és a terhelt ugyancsak bizonyítást igénylő személyi - ideértve a jövedelmére (keresetére) és vagyonára vonatkozóakat is - körülményeinek együttesét kell érteni.
- II. A személyi körülmények hivatalból bizonyítandóak, s ebből következően a terhelt vallomástétel megtagadásában álló hallgatása sem mentesíti a bíróságot a bizonyítási kötelezettség alól.

Záró rész

- [27] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria - a Be. 424. § (1) bekezdésének 1. fordulata szerint tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdés 1. mondata 1. fordulatainak megfelelő összetételben eljárva - miután a hivatalból lefolytatott vizsgálata alapján a felülvizsgálatot megalapozó más eljárási szabálysértést sem észlelt, a felülvizsgálati indítványnak helyt adott, és a támadott határozatot fk. I. rendű terhelt tekintetében annyiban változtatta meg, hogy mellőzte a pénzbüntetést és az annak esetleges átváltoztatására vonatkozó rendelkezést. Egyebekben - a Be. 426. §-a alapján - a megtámadott határozatot fk. **I. r. terhelt** tekintetében hatályában fenntartotta.
- [28] A Kúria ismételten utal a már hivatkozott BH 2010.324. számú döntésre, mert azzal egyezően úgy látja, hogy pénzbüntetés kiszabása törvényi előfeltételek hiányában nem az ítélet rendelkező része és indokolása közötti teljes ellentétet, s ekként abszolút eljárási szabálysértést, hanem a büntető anyagi jog szabályának megsértését és törvénysértő büntetés kiszabását valósítja meg.
- [29] A Kúria elrendelte az fk. I. rendű terhelt részére a pénzbüntetés címén esetlegesen befizetett összegnek a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt történő visszatérítését [Be. 585. § (1) bekezdés, (3) bekezdés 1. mondata alapján].
- [30] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a

Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2016. október 5.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
Schulz Oszkárné
tisztviselő